

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

РЕШЕНИЕ № 15

София, 10 ноември 1992 г.

(обн., ДВ, бр. 94 от 20 ноември 1992 г.)

Конституционният съд в състав:

Председател: Асен Манов

Членове: Младен Данаилов

Милчо Костов

Цанко Хаджистойчев

Станислав Димитров

Нено Неновски

Николай Павлов

Теодор Чипев

Милена Жабинска

Любен Корнезов

Пенчо Пенев

Александър Арабаджиев

при участието на секретар-протоколчика Стойка Белова разгледа в закрито заседание на 27 октомври 1992 г. конституционно дело № 23 от 1992 г., докладвано от съдията Младен Данаилов и за да се произнесе, взе предвид:

Производството по делото е образувано по искане на 52-ма народни представители за установяване на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията на противоконституционност на Закона за допълнение на Наказателния кодекс, приет от 36-о Народно събрание на 24 юни 1992 г. и обнародван в "Държавен вестник", бр. 54 от 1992 г., с който е създаден нов чл. 313б от Наказателния кодекс.

В искането се твърди, че:

1. При приемане на законопроекта на второ гласуване в пленарното заседание на 24 юни 1992 г. не е обсъден предложения текст и не е разгледан законопроектът за отмяна на чл. 313а от Наказателния кодекс, внесен от трима народни представители. С това са нарушени разпоредбите на чл. 73 от Конституцията и на чл. 66 и чл. 68, ал. 1-3 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание.

2. С приемане на новия чл. 313б от Наказателния кодекс са нарушени основни права и конституционни принципи, установени в чл. 6, ал. 1 и 2, чл. 38 и чл. 57, ал. 1 от Конституцията и в международните договори - чл. 4 от Международния пакт за икономическите, социалните и културни права, чл. 2 от Международния пакт за гражданските и политическите права и чл. 14 от Конвенцията за защита правата на човека, както и провъзгласените в чл. 2 от Всеобщата декларация за правата на човека.

Конституционният съд с определение от 25 септември 1992 г. е конституирал като заинтересувани институции Народното събрание, Министерския съвет, главния прокурор, Върховния съд и Националната следствена служба.

Становища по искането са представили председателят на Народното събрание и главният прокурор. В тях те поддържат, че Законът за допълнение на Наказателния кодекс е приет при спазване на конституционните норми и че разпоредбите на новия чл. 313б от Наказателния кодекс не противоречат на посочените в искането конституционни и международни норми.

С определение от 22 октомври 1992 г. съдът е приел за разглеждане искането като допустимо.

Конституционният съд, като обсъди доказателствата по делото, съображенията за противоконституционност на Закона за допълнение на

Наказателния кодекс, изложени в искането и представените от страните становища, приема:

1. По твърдението за нарушаване на чл. 73 от Конституцията при приемане на Закона за допълнение на Наказателния кодекс (ДВ, бр. 105 от 1991 г.):

Според твърденията в обстоятелствената част на искането неспазването на изискванията на чл. 66, ал. 2 и нарушаване разпоредбите на чл. 68, ал. 1 - 3 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание при приемане на Закона за допълнение на Наказателния кодекс на второ гласуване в пленарното заседание на 24 юни 1992 г. довело до нарушаване на чл. 73 от Конституцията.

Законът за имуществото на Българската комунистическа партия (БКП), Българския земеделски народен съюз (БЗНС), Отечествения фронт (ОФ), Димитровския комунистически младежки съюз (ДКМС), Съюза на активните борци против фашизма и капитализма (САБПФК) и Българските професионални съюзи (БПС) е публикуван на 19 декември 1991 г. в "Държавен вестник", бр. 105/1991 г. и влиза в сила същия ден.

Разпоредбата на чл. 1 от закона обявява за незаконно придобитото от тези организации имущество след 9 септември 1944 г. до влизане на закона в сила и постановява отнемането му в полза на държавата от техните правоприменници - Българската социалистическа партия (БСП), Българския земеделски народен съюз (единен) (БЗНС (е)), Отечествения съюз (ОС), Българската демократична младеж (БДМ), Съюза на антифашистите (СА) и Конфедерацията на независимите синдикати в България (КНСБ).

За да се установят видът и размерът на отнетото имущество, осуети неговото укриване и разпиляване и се защитят интересите на обществото, чл. 4 от закона постановява декларирането му пред министъра на финансите

в сроковете по ал. 1 и 2, като за тази цел задължава да подадат пред него писмени декларации:

а) лицата, които представляват организациите по чл. 1, от които се отнема имущество, за притежаваното от тях имущество и за прехвърленото на трети лица;

б) физическите лица в страната и в чужбина и членовете на управителни органи на юридически лица в страната и в чужбина, които са получили в собственост или владяят имущество по чл. 1, включително и чрез неравностойни сделки и

в) физическите лица и членовете на управителни органи на юридически лица при поискване от министъра на финансите за това, дали са им известни данни за прехвърлено или предадено имущество от организациите по чл. 1 на трети лица.

На 17 декември 1991 г. група от 26 народни представители внасят в Народното събрание законопроект за изменение и допълнение на Наказателния кодекс за създаване на нов чл. 313б. Съображенията са, че за неизпълнение и нарушение на задълженията по чл. 4, ал. 1 и 2 от различните физически лица не са предвидени санкции и разпоредбата на чл. 313, ал. 1 от Наказателния кодекс не обхваща всички хипотези по този текст (чл. 4, ал. 1 и 2) и занижените в нея санкции не могат да изпълнят в достатъчна степен правозащитните функции за опазване на отнетото в полза на държавата имущество. Неподаването на декларация в случаите по чл. 4, ал. 1 и 2 и подаването на декларация с невярно съдържание с цел да се осуети изцяло или отчасти отнемането на незаконно притежаваното държавно имущество, се обявяват за документни престъпления с по-тежка наказателна отговорност.

На 8 януари 1992 г. Законодателната комисия внася предложения законопроект за разглеждане от Народното събрание без принципни и

съществени промени, като променя заглавието му в Закон за допълнение на Наказателния кодекс.

В пленарното заседание на 29 януари 1992 г. законопроектът е приет на първо гласуване.

На 19 февруари Законодателната комисия внася законопроекта в Народното събрание на второ гласуване с нова редакция, в която не предлага разпоредбата на ал. 2 от приетия текст при първото гласуване поради изтичане на едномесечния срок за подаване на декларациите по чл. 4, ал. 1 от Закона за имуществото на БКП, БЗНС, ОФ, САБПФК и БПС и невъзможността да се създава специална наказателна отговорност за лицата, неподали декларации в този срок. Освен това комисията е приела, че чл. 313а от Наказателния кодекс е отменен със Закона за изменение и допълнение на Наказателния кодекс, обнародван в "Държавен вестник", бр. 99 от 1989 г., и предложила новосъздаденият текст да бъде с номерация чл. 313а, а не чл. 313б. По този начин с предложения за второ гласуване законопроект се обхващат само хипотезите по чл. 4, ал. 2 от цитирания закон.

На 4 март 1992 г., преди законопроектът да бъде разгледан в пленарно заседание на второ гласуване, в Народното събрание постъпва законопроект за отмяна на чл. 313а от Наказателния кодекс, внесен от трима народни представители, поради несъставомерност на деянията по този текст вследствие отмяната на първата и втората глава от Закона за собствеността на гражданите със закона за изменение и допълнение на същия (ДВ, бр. 21 от 1990 г.) и отпадане ограниченията за гражданите във връзка с притежавани от тях жилищни имоти, право на строеж и надстрояване.

В пленарното заседание на 17 април 1992 г. при обсъждане и приемане на законопроекта за допълнение на Наказателния кодекс на второ гласуване се изяснява, че разпоредбата на чл. 313а от Наказателния кодекс не е отменена и че за отменянето ѝ е внесен законопроект. По тази причина

разглеждането на законопроекта е отложено за друго заседание, за да се внесе за разглеждане и законопроект за отмяна на чл. 313а, ал. 1 и 2 от Наказателния кодекс.

В пленарното заседание на 24 юни законопроектът е внесен отново за обсъждане и приемане на второ гласуване без промяна в редакцията, предложена от Законодателната комисия в проекта от 19 февруари, и без промяна в номерацията на текста, въпреки че съществуващият в Наказателния кодекс чл. 313а, ал. 1 и 2 не е отменен. Направеното от Законодателната комисия в заседанието предложение да се приеме на първо и второ гласуване законопроектът за отмяна на чл. 313а НК и на негово място да се включи съдържанието на новия наказателен текст било оспорено по процедурни съображения, защото законопроектът не бил представен в заседанието и за него нямало доклад от Законодателната комисия. Законопроектът за допълнение на Наказателния кодекс бил приет на второ гласуване с предложеното от Законодателната комисия съдържание и с първоначалната номерация - чл. 313б.

При тези обстоятелства обсъждането и приемането на законопроекта на второ гласуване в заседанието на 24 юни е извършено в съответствие с процедурните правила по чл. 73 и 88 от Конституцията.

Твърдението, че е нарушена разпоредбата на чл. 66, ал. 2 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание, защото не бил обсъден и законопроектът за отмяна на чл. 313а от Наказателния кодекс, е неоснователно. Този законопроект не е внасян за обсъждане с доклад на Законодателната комисия и не е включван в дневния ред. Освен това между двата законопроекта няма връзка, защото уреждат различна материя. Докато със законопроекта на тримата народни представители се предлага отмяна на съществуващия в Наказателния кодекс чл. 313а поради отпадане съставомерността на деянията вследствие измененията в Закона за собствеността на гражданите от 1990 г., със законопроекта за допълнение на

Наказателния кодекс се цели създаване на нов наказателен състав, свързан с прилагане на чл. 4, ал. 2 от Закона за имуществото на БКП, БЗНС, ОФ, ДКМС, САБПФК и БПС. С оглед на това разпоредбата на чл. 66, ал. 2 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание в случая не е била приложима.

Неоснователно е и твърдението за нарушаване на чл. 68, ал. 1 - 3 от същия правилник. От протокола на заседанието е установено, че преди започване на второто гласуване на законопроекта не е имало писмени предложения, които да са налагали тяхното обсъждане. Разисквани и обсъждани са били само процедурни въпроси. Гласуването е проведено по параграфи и в съответствие с разпоредбите на чл. 88 от Конституцията.

2. По твърденията за противоконституционност на чл. 313б от Наказателния кодекс:

Разпоредбите на чл. 313б от Наказателния кодекс са свързани с действието и прилагането на чл. 4, ал. 2 от Закона за имуществото на БКП, БЗНС, ОФ, ДКМС, САБПФК и БПС.

Деянията, изразяващи се в подаване на декларации с невярно съдържание по чл. 4, ал. 2 от цитирания закон с цел да се осуети изцяло или отчасти отнемане на незаконно притежаваното държавно имущество и в отказа да се даде след поискване декларация по чл. 4, ал. 2 са обявени за документни престъпления по чл. 313б, ал. 1 и 2 от Наказателния кодекс с по-тежка наказателна отговорност. Налице е квалифициран състав на престъплението по чл. 313 НК. Предвидените наказания по вид и размер не излизат извън рамките на посочените в общата част на Наказателния кодекс и не са в противоречие с целите на наказанието. Определянето им в закона е от компетентността на Народното събрание и е обусловено от обществената опасност на деянията. Неизпълнение на задълженията по чл. 4, ал. 2 от цитирания закон може да доведе до укриване и разпиляване на държавното имущество или извършване на други престъпни посегателства

върху него и до настъпване на вредни последици в значителен размер. Затова и предвидените наказания са по-тежки.

Твърдението, че субектите на престъпленията по чл. 313б се определят в зависимост от политическата им принадлежност и политическите им убеждения в сравнение с тези по чл. 313, е неоснователно. Субект на престъпленията по чл. 313б НК може да бъде всяко наказателноотговорно физическо лице, което разполага с данни за прехвърлено или предадено имущество от организациите по чл. 1 от Закона за имуществото на БКП, БЗНС, ОФ, ДКМС, САБПФК и БПС на трети лица независимо от това, какви са неговата политическа принадлежност и политическите му убеждения.

Изпълнителните деяния по чл. 313б, както и предвидените в него наказания не са насочени към ограничаване и нарушаване на основните права на гражданите и принципите в чл. 6, 38 и чл. 57, ал. 1 от Конституцията.

Законът няма обратно действие и провъзгласеният в чл. 11, ал. 2 на Всеобщата декларация за правата на човека принцип не е нарушен.

Твърдението, че с чл. 313б са нарушени посочените в искането международни договори, е неоснователно.

По тези съображения Конституционният съд приема, че искането за обявяване на противоконституционност на Закона за допълнение на Наказателния кодекс е неоснователно и затова следва да се отхвърли.

На основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията Конституционният съд

РЕШИ:

Отхвърля искането на 52 народни представители за обявяване противоконституционност на Закона за допълнение на Наказателния

кодекс, приет от 36-о Народно събрание на 24 юни 1992 г. и обнародван в "Държавен вестник", бр. 54 от 1992 г.

Председател: Асен Манов